

รายงานผลการวิเคราะห์ และความรู้ GREEN & CLEAN Hospital เขตสุขภาพที่ ๖

วิเคราะห์สถานการณ์

ข้อมูลระดับประเทศ รายงานผลการตรวจราชการรอบ ๑๒ เดือนปีงบประมาณ ๒๕๖๒ กรมอนามัย
ณ วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. พัฒนาระบบสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ GREEN & CLEAN Hospital + การบูรณาการหน่วยงาน
ภายในกระทรวง
๒. โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐานขึ้นไป ร้อยละ ๑๐๐
๓. โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ระดับดีขึ้น ร้อยละ ๑๐๐
๔. โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ระดับดีมากขึ้นไป ร้อยละ ๗๐.๖๘
๕. โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก Plus อย่างน้อยจังหวัดละ ๑ แห่ง

สถานการณ์ระดับเขต

เขตสุขภาพที่ ๖ ประกอบด้วย ๘ จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี
ตราด สระแก้ว และจันทบุรี พบว่า มีโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ๗๙ แห่ง ได้แก่ รพศ. ๖ แห่ง รพท.
๘ แห่ง รพช. ๕๙ แห่ง และรพ.สังกัดกรมวิชาการ ๖ แห่ง

ในปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดค่าเป้าหมายร้อยละของโรงพยาบาลที่พัฒนาระบบสิ่งแวดล้อมได้ตามเกณฑ์
GREEN & CLEAN Hospital ไว้ ดังนี้

- ๑.๑ รพ.ผ่านเกณฑ์ฯ ระดับดีมากขึ้นไปร้อยละ ๔๐
- ๑.๒ รพ.ผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก Plus อย่างน้อยจังหวัดละ ๑ แห่ง

พบว่า โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในเขตสุขภาพที่ ๖ ทั้งหมด ๗๙ แห่ง ผ่านเกณฑ์ GREEN &
CLEAN Hospital ในระดับ พื้นฐานได้ร้อยละ ๑๐๐ ระดับดี ร้อยละ ๒๐.๐๕ ระดับดีมาก ร้อยละ ๓๐.๓๘ และ
ผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก Plus ถึง ๑๙ แห่ง แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความตั้งใจในการพัฒนาตนเองของ
โรงพยาบาลแต่ละแห่งในการพัฒนาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

ในปี ๒๕๖๓ ได้กำหนดค่าเป้าหมายร้อยละของโรงพยาบาลที่พัฒนาระบบสิ่งแวดล้อมได้ตามเกณฑ์
Green & CLEAN Hospital ไว้ ดังนี้ ร้อยละของโรงพยาบาลที่พัฒนาระบบสิ่งแวดล้อมได้ตามเกณฑ์ Green
& CLEAN Hospital

- ๑.๑ รพ.ผ่านเกณฑ์ฯ ระดับดีมากขึ้นไปร้อยละ ๗๕
- ๑.๒ รพ.ผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก Plus ร้อยละ ๓๐

1 ตารางที่ ๑ ผลการดำเนินงานย้อนหลัง ๓ ปี (ปี ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน)

ปี	โรงพยาบาล ทั้งหมด (แห่ง)	โรงพยาบาล ที่ผ่านเกณฑ์ (แห่ง)	ร้อยละ	โรงพยาบาลที่ผ่านเกณฑ์			
				ระดับพื้นฐาน (แห่ง)	ระดับดี (แห่ง)	ระดับดีมาก (แห่ง)	ระดับดีมาก Plus (แห่ง)
๒๕๖๑	๗๙	๗๙	๑๐๐	๑๘	๓๖	๒๕	-
๒๕๖๒	๗๙	๗๙	๑๐๐	๑๒	๑๙	๒๔	๑๙
พ.ย. ๒๕๖๒ - ปัจจุบัน	๗๙	๗๙	๑๐๐	๗๙	๗๐	๕๓	๒๖

2 จากตารางที่ ๑ การดำเนินงาน ๓ ปี ที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ – ปัจจุบัน พบว่า โรงพยาบาลในสังกัด
3 กระทรวงสาธารณสุขในเขตสุขภาพที่ ๖ ทั้งหมด ๗๙ แห่ง ผ่านเกณฑ์ GREEN & CLEAN Hospital ในระดับ
4 พื้นฐานได้ร้อยละ ๑๐๐ ทั้ง ๓ ปี ระดับดีขึ้นไป ร้อยละ ๘๘.๖๑ ระดับดีมากขึ้นไป ร้อยละ ๖๗.๐๙ และผ่านเกณฑ์
5 ระดับดีมาก Plus ร้อยละ ๓๒.๙๑

6 โดยในรายจังหวัดมีจังหวัดที่ไม่ผ่านการประเมินตามที่ระดับดีตามเกณฑ์ที่กำหนดได้แก่ สมุทรปราการ
7 ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว จังหวัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ระดับดีมากตามเกณฑ์ที่กำหนด
8 ได้แก่ ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว จังหวัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ระดับดีมาก
9 Plus ตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ที่ต้องมีการผลักดันให้ได้ตามค่าเป้าหมาย

10 **ปัญหาและช่องว่าง (Gap) ในการพัฒนา GREEN & CLEAN Hospital**

11 ระดับพื้นฐาน ได้แก่ ด้านโครงสร้างด้านพื้นฐาน, การกำหนดนโยบายของผู้บริหาร, การทำงานเป็นทีม,
12 ห้องส้วมใน IPD/OPD, โรงครัว รวมไปถึงระบบบำบัดน้ำเสียที่มีระบบประสิทธิภาพลดลงตามอายุ

13 ระดับดี ได้แก่ การผลักดันให้เกิดชุมชนต้นแบบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (Active Community) และ
14 นวัตกรรม GREEN & CLEAN Hospital เพื่อก้าวสู่ระดับดีมาก

15 ระดับดีมาก ได้แก่ การผลักดันการดำเนินงานนโยบายโรงพยาบาลอาหารปลอดภัยร่วมกับภาคีเครือข่าย
16 ในพื้นที่และการจัดบริการอาชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อมระดับเริ่มต้นพัฒนาขึ้นไป การส่งตรวจอาหารจาก
17 โรงครัวโดยวิธีMPNโรงพยาบาลหลายแห่ง ยังไม่สามารถดำเนินการตรวจทางห้องปฏิบัติการเองได้ ปัญหาเรื่อง
18 อาหารปลอดภัย (food safety) ในโรงพยาบาลเช่น เครื่องล้างจาน หรือเครื่องอบจาน เพื่อก้าวสู่ระดับดีมาก Plus

19 ระดับดีมาก Plus ได้แก่ การผลักดันให้กรมวิชาการที่เป็นหลักเกี่ยวข้องในการประเมินและการขับเคลื่อน
20 GREEN & CLEAN Hospital ระดับดีมาก Plus ในประเด็นที่เพิ่มเข้ามา คืออาหารปลอดภัย และการบริการอาชีว
21 เวชศาสตร์ เป็นหลักในการประเมินระดับดังกล่าว ปัญหาเรื่องการนำองค์กรของผู้บริหารในการขับเคลื่อนการ
22 ดำเนินงานและการให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีมของเจ้าหน้าที่
23 โรงพยาบาล การบูรณาการกับเครือข่ายในการทำงานจากหลายๆภาคส่วน เช่น หน่วยงานราชการ ท้องถิ่น สถาน
24 ประกอบการ เอกชน และชุมชน เพื่อผลักดันการดำเนินงานนโยบายโรงพยาบาลอาหารปลอดภัยและอาชีวเวช
25 ศาสตร์ การขับเคลื่อนการดำเนินงานต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงคุณภาพและวางแผนปรับปรุงอย่าง
26 ต่อเนื่อง การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้มีความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานให้
27 ประสบความสำเร็จ

การพัฒนาสู่ระดับ ดี นั้น หน่วยบริการมีโอกาสพัฒนาในเรื่อง การปรับโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน
ของระบบบำบัดน้ำเสียในโรงพยาบาลจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง และ
โรงพยาบาลอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้างให้ได้ตามมาตรฐาน

บทวิเคราะห์ Gap และผลกระทบความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

การพัฒนาสู่ระดับดีมาก โรงพยาบาลระดับดี ต้องมีการบูรณาการกับเครือข่ายในการทำงานจากหลายๆ
ภาคส่วน เช่น หน่วยงานราชการท้องถิ่น สถานประกอบการ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อผลักดันการดำเนินงาน
GREEN & CLEAN ในชุมชน การขับเคลื่อนการดำเนินงานต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงคุณภาพและ
วางแผนปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาบุคลากรเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้มีความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน
ให้ประสบความสำเร็จ

การพัฒนาสู่ระดับ ดีมาก Plus หน่วยบริการมีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่และเครื่องมือในการ
ดำเนินงานด้านอาชีวเวชศาสตร์และอาหารปลอดภัย การขยายภาคีเครือข่ายในการทำงานจากหลายภาคส่วน ใน
ส่วนด้านอาชีวเวชศาสตร์นั้น หน่วยบริการส่วนใหญ่ที่อยู่ในพื้นที่อุตสาหกรรมของประเทศได้ดำเนินงานครอบคลุม
และมีพื้นฐานในการพัฒนาที่ดี มีการเชื่อมโยงสู่ชุมชนมีการเฝ้าระวังและคืนข้อมูลสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการพัฒนานวัตกรรม GREEN & CLEAN นั้น เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องเร่งขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นอย่าง
เป็นรูปธรรมในโรงพยาบาล เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ รวมถึงส่งเสริมและ
พัฒนานวัตกรรมให้เกิดคุณค่า เนื่องจากโรงพยาบาลส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรหรือทีมงานในการพัฒนาผลงานด้าน
นวัตกรรม ส่งผลให้มีจำนวนผลงานนวัตกรรมส่งเข้ามาคัดเลือกน้อย การพัฒนานวัตกรรมไม่เกิดความหลากหลาย
โรงพยาบาลที่เคยส่งผลงานก็เป็นโรงพยาบาลเดิมเป็นหลัก ยกตัวอย่างในปี ๒๕๖๓ มีโรงพยาบาลส่งผลงานเข้า
ประกวดคัดเลือกทั้งสิ้น ๙ แห่ง จากจำนวนโรงพยาบาลทั้งสิ้น ๓๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘.๘๖ มีจำนวนผลงานน
วัตกรรมเข้าประกวดคัดเลือก ๑๑ ผลงาน ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ โรงพยาบาลขาดมีส่วนร่วม และ ไม่เห็นคุณค่าต่อ
การดำเนินงาน GREEN & CLEAN และ ส่งผลให้การยกระดับสู่ระดับดีมากไม่ได้ในอนาคต

ในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 โรงพยาบาลเป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่เสี่ยงต่อเป็นจุดระบาดการ
ติดเชื้อมากที่สุด ถ้าหากทางโรงพยาบาลไม่มีมาตรการการควบคุมป้องกัน ได้แก่ การคัดกรอง เจ้าหน้าที่ ผู้รับบริการ
และการใช้มาตรการ Social distancing กับกลุ่มเป้าหมายเจ้าหน้าที่ ผู้รับบริการ ตลอดจนการยกระดับมาตรฐาน
ของอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลให้สูงขึ้น เช่น ยกระดับสถานประกอบการต่างๆ ภายในโรงพยาบาล การ
เข้มงวดกับมาตรฐานคุณภาพอาหารและน้ำที่ให้บริการ มาตรฐานความสะอาดของสถานที่โดยเฉพาะห้องส้วมใน
OPD และ IPD ให้ได้มาตรฐานของคุณภาพน้ำเสียที่ปล่อยออกสู่ชุมชน โดยเฉพาะการคัดแยกมูลฝอยติดเชื้อ การ
จัดการมูลฝอยติดเชื้อที่ได้มาตรฐาน และโรงพยาบาลที่จัดเป็น Cohort ward จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการดูแลมูลฝอย
ติดเชื้ออย่างเข้มงวดตรงตามมาตรฐาน

ความรู้ที่ใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital

ในการพัฒนาตนเองของโรงพยาบาลเพื่อให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน GREEN & CLEAN Hospital ได้มี
ถ่ายทอดและให้ความรู้ในด้านสิ่งแวดล้อม

การจัดการมูลฝอยทุกประเภท ทั้งมูลฝอยทั่วไป มูลฝอยอันตราย และมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาล ตั้งแต่
ระดับผู้บริหารของโรงพยาบาลที่จะต้องมียุทธศาสตร์การจัดการมูลฝอยภายในโรงพยาบาล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ
จัดการรวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในโรงพยาบาล นโยบายการจัดการมูลฝอย
ติดเชื้อ ควรมีการจัดการมูลฝอยติดเชื้อตั้งแต่แหล่งกำเนิด โดยนำหลักการ ๓Rs มา ใช้เป็นแนวทางในการจัดการ
มูลฝอยติดเชื้อ ในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ต้องปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร และต้องเข้าใจถึง

1 กระบวนการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยโรงพยาบาลต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการ
 2 จัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกต้องให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเป็น
 3 รูปแบบเดียวกันทั้งโรงพยาบาล

4 **การพัฒนาสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน เพียงพอ และปลอดภัย** เนื่องจากโรงพยาบาลเป็นศูนย์กลางการให้บริการ
 5 สุขภาพอนามัยแก่ประชาชน ทั้งประชาชนที่ป่วยเป็นโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก จึงทำ
 6 ให้มีผู้ป่วยและญาติมาใช้บริการห้องส้วมในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุมดูแลเพื่อไม่ให้ส้วม
 7 กลายเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรคไปสู่ประชาชนและผู้เข้ามาใช้บริการ โดยจะต้องมีการจัดการห้องส้วมให้ได้
 8 มาตรฐานทั้งเรื่องความสะดวก เพียงพอ และปลอดภัย ตามเกณฑ์

9 **การจัดการด้านพลังงาน** เป็นการบริหารการใช้ทรัพยากรประเภทพลังงานภายในโรงพยาบาลอย่างมี
 10 ประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่โรงพยาบาลตั้งไว้ โดยใช้มาตรการประหยัด เช่น การประหยัดไฟฟ้า การ
 11 ประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง หรือการใช้พลังงานอื่นทดแทน เช่น การผลิตก๊าซชีวภาพจากเศษอาหาร เศษผักผลไม้
 12 หรือมูลฝอยอื่นๆ

13 **การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล** ทั้งสิ่งแวดล้อมภายในโรงพยาบาลการ จัดอาคารสถานที่ภายใน
 14 และอุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับผู้บริการทุกกลุ่ม สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการรับ
 15 บริการ การให้บริการ ดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และสิ่งแวดล้อมภายนอก
 16 โรงพยาบาลโดยจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความเหมาะสมต่อการรับบริการและความ
 17 ปลอดภัยของผู้มารับบริการทุกกลุ่ม การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ภายนอกให้สวยงามเพิ่มพื้นที่สีเขียว สร้างความร
 18 รื่น ครอบคลุมถึงการจัดการของเสียต่างๆที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของโรงพยาบาล เช่น มูลฝอย น้ำเสีย
 19 รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรคที่สำคัญด้วย

20 **การสุขาภิบาลอาหารและการจัดการน้ำบริโภคในโรงพยาบาล** ความสะอาดและความปลอดภัยของ
 21 อาหารที่จัดบริการให้กับผู้ป่วยในโรงพยาบาลและอาหารที่จำหน่ายในร้านค้าภายในโรงพยาบาล นับเป็นปัจจัยหนึ่ง
 22 ที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อสุขอนามัยของผู้ป่วย ญาติหรือประชาชนที่มาใช้บริการ และบุคลากรภายในโรงพยาบาล
 23 ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องมีการควบคุมดูแลสถานที่ประกอบอาหารสำหรับผู้ป่วยและร้านอาหารในโรงพยาบาล
 24 ให้ได้มาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหาร เพื่อให้ผู้ป่วย ญาติหรือประชาชนที่มาใช้บริการและบุคลากรภายใน
 25 โรงพยาบาลได้รับประทานอาหารที่ปลอดภัย

26 **ข้อเสนอเชิงนโยบาย** จากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด๑๙ โรงพยาบาลมีความจำเป็นต้องมีการ
 27 ควบคุมป้องกันการติดเชื้อไวรัสที่เข้มงวดมากขึ้นในหน่วยบริการ โดยการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้
 28 Social distancing การคัดกรองก่อนบริการ การดูแลคุณภาพอาหารและน้ำ ตลอดจนการจัดการของเสียต่างๆให้
 29 ถูกหลักวิชาการและได้มาตรฐานตามกฎหมาย ตลอดจนการดูแล setting ต่างๆ ให้หน่วยบริการไม่ให้เกิดการ
 30 เป็นแหล่งติดต่อเชื้อไวรัส โดยเฉพาะหน่วยบริการที่เป็น Cohort ward มีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการจัดการม
 31 ูลฝอยติดเชื้อที่เข้มงวดขึ้น รวมถึงบุคลากรต้องมียุทธศาสตร์ความรู้เพื่อใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคดังกล่าว รวมทั้งคว
 32 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสื่อสารความรู้ประชาชนที่มาใช้บริการและทำงานร่วมกับชุมชนและท้องถิ่น
 33 สำหรับในช่วงการระบาดของโรคไวรัสโควิด๑๙ การประเมินรับรองมาตรฐาน GREEN&CLEAN Hospital และการ
 34 ลงไปเยี่ยมเสริมพลังโรงพยาบาลเป้าหมาย มีความจำเป็นต้องมอบหมายให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็น
 35 ผู้ดำเนินการ และศูนย์อนามัยต้องเป็นผู้สนับสนุนด้านวิชาการและสิ่งของ ได้แก่ การสนับสนุนคลอรีนน้ำเพื่อใช้ใน

- 1 การป้องกันโรค การแจกตัวอย่าง pack set แก่เจ้าหน้าที่ และประชาชน และ การรายงานผลการดำเนินงานผ่าน
- 2 Thai stop COVID
- 3 **มาตรการที่ควรกำหนด** ส่งเสริมให้สสจ.เผยแพร่คำแนะนำ/องค์ความรู้ในการป้องกันโควิด๑๙ /วิธีการใช้
- 4 Plat form Thai stop COVID-๑๙ และการเผยแพร่ความรู้ผ่านเว็บไซต์ จัดตั้งคณะทำงานตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน
- 5 และสาธารณสุขด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมศูนย์อนามัยที่ ๖ แบ่งเจ้าหน้าที่เข้าช่วยเป็นโค้ชซึ่ง
- 6 จังหวัดความรับผิดชอบแต่ละจังหวัด และประเมินผลการดำเนินงานของพื้นที่ ตลอดจนมอบหมายให้คณะทำงาน
- 7 ศูนย์เฝ้าระวังตอบโต้ความเสี่ยงความรู้ด้านสุขภาพศูนย์อนามัยที่ ๖ ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันโรค